

DANIEL ŠPINAR

umělecký ředitel Činohry Národního divadla

JANA DVOŘÁKOVÁ

ředitelka Činohry Národního divadla

Emil Hakl NÁVŠTĚVA

O blížícím se konci světa, stárnutí a pečených kachnách...

Čtyři muži, dávní přátelé pořádají večírek. V troubě se připravují vypasené kachničky, ale než budou upečeny dozlatova, krátí si všichni čas popíjením a mudrováním. Řeší se osobní i dějinné záležitosti, dávno dané a nezvratné, vedou se řeči o zániku lidstva, geopolitických eskapádách světových velmocí i prohnílosti českých elit. A hodiny pomalu odpočítávají čas...

Leitmotivem klábosení se stává asteroid, jenž má k večeru dopadnout na Zemi. Křehké postavení naší planety se překrývá se stejně ohroženou a křehkou tělesnou schránkou lidských životů, v těle jednoho z mužů se totiž uhnízdila smrt... Jenže na toto téma – na rozdíl od problémů lidstva – je chlapecká konverzace krátká. Ostatně každý z oněch čtyř přátel je osudově poznamenán tím, že v pravou chvíli neřekl, co říct měl. Zatím je ale všechno v pořádku...

Návštěvou divadelně debutuje Emil Hakl (1958), spisovatel, jehož dílo patří k tomu nejlepšímu, co v poslední době česká próza přinesla.

O AUTOROVI

Spisovatel Emil Hakl (vlastním jménem Jan Beneš) se narodil roku 1958. Pracoval jako aranžér, knihovník, skladník, strojník, zvukař, textař a redaktor. V roce 2001 vydal povídkovou sbírku *Konec světa* a o rok později román *Intimní schránka Sabriny Black* (kterou o osm let později vydal podruhé zcela přepracovanou), ale skutečný průlom přišel až s novelou *O rodičích a dětech* (2002), za níž byl oceněn Magnesií Literou a která patří mezi nejocěňovanější a nejprodávanější díla českých autorů; v roce 2008 podle ní režisér Vladimír Michálek natočil stejnojmenný film. Mezi Haklovy další oceňované romány patří *Let čarodějnice*, *Pravidla směšného chování*, *Skutečná událost* nebo *Umina verze*. Je dvojnásobným držitelem ceny Magnesia Litera (podruhé za knihu *Skutečná událost*), nominován byl i za knihu *Pravidla směšného chování*, za ni získal Cenu Josefa Škvoreckého.

NÁVŠTĚVA

V roce 2014 vydal Emil Hakl sbírku povídek *Hovězí kostky*. Jedenáct textů, jež se tváří, že vznikaly téměř třicet let, spolu souvisí skrze hrdinu, tak trochu smolařského vypravěče Honzu. Není to příliš aktivní ani úplně sympatický muž: jeho cesty vedou akorát z lokálu do nonstopu a pak rychle zpátky do hospody, cestou občas zkonsumuje něco nezdravého z umaštěného papíru. Truchlí nad absencí láskyplného vztahu, smyslu života, obyčejné radosti, fatální lásky – a ve svém žalu snad ze setrvačnosti zalézá zpět do zaplivané čtyřky, odkud se po zavíračce úlevně nechává vyplivnout.

Jedna z povídek, právě *Návštěva*, se tematicky i příběhově ostatku Haklovy sbírky drobně vymyká, neboť přináší i téma ztracené generace a ukradené revoluce. S přesností hyperrealistických malířů popisuje autor průběh jednoho večírku a s typicky jazykovou bravurou vede – občas nemilosrdně – řez současným mužským světem, aby odkryl všechno, co dokáže pod kůží mužů, procházejících krizí středního věku, ale i zdánlivým úspěchem, bujet a hnisat.

Vypráví příběhy kdysi energických přátel, kteří začátkem devadesátých let stáli na prahu kariéry, měli ideály a jasnou představu o životě. Teď se do nich pomalu zažírá skepse. Návštěvníky večírku v obýváku plném starých fotek i ovadlých pokojovek jsou totiž typické haklovské postavy, tak trochu odtažitě osoby s humorem až na hranici temnoty. Stárnoucí unavení muži, které přestávají bavit pařby, práce, holky, vlastně cokoli. Sami už nedokážou v životě o nic usilovat, ale nemůžou už ani nikam zmizet. Mají totiž pocit, že není o co bojovat ani kam se schovat. Zbývá jim pouze ironie, šelesty citových šrámů a nostalgické vzpomínky na dávné záchvěvy radosti, které o to víc osvětlují bezradnost a tragikomičnost jejich současnosti. Za životní strategii volí rezignovaný, pomalý ústup. Jakési řízené vyhasínání... A přesto jsou jejich rozhovory překvapivé, vtipné a jedovatě sarkastické.

DRAMATUGRYNĚ O INSCENACI

Když jsme spisovatele Emila Hakla oslovili, zda by napsal pro Novou scénu původní hru či aspoň zdramatizoval některý ze svých románů, donesl nám, kromě jiných textů, právě tuto povídku. Společně jsme pak na její téma (i motivy dalších povídek) začali „vyvíjet“ hru. Nebyl to

jednoduchý proces – během tři čtvrtě roku vzniklo nepřehledné množství verzí a variant. Nechtěli jsme děj povídky pouze dramatizovat nebo otrocky převyprávět, ale pokusit se vstoupit přímo do haklovského světa. V recenzi Kláry Kubíčkové se píše, že číst *Hovězí kostky* je jako „vracet se za štamgasty do známého lokálu. Stejně ksichty, stejný výčepní, stejný smrad a křik a nevybíravost, ale tak nějak bezpečně doma. Jako zahodit kliku od flašinetu plného opileckých historek a oddat se naslouchání.“

Došlo nám, že nejlepší bude tento – všem důvěrně známý – pocit co nejvíc přenést na jeviště. Zařídít, aby i naše inscenace byla tahem či pařbou s oblíbenými štamgasty, v tomto případě tedy postavami příběhu. Vytvořit tak trochu zážitkový projekt, který publikum přivede do útrob i na jeviště Nové scény a zprostředkuje jim vskutku neobyčejnou návštěvu. Nechá diváky projít trasou, která jim běžně zůstává skryta, prohlédnout si zákulisí cestou kolem hereckých šaten, rekvizitárny i nástěnky s fermany a vstoupit přímo doprostřed podivného rautu, jehož účel je od začátku poněkud nejasný... Zkrátka – vmísit se mezi aktéry i ostatní diváky a na vlastní kůži zažít s Matesem, Bomburem, Páťou-Páťou a Lexou čekání na konec světa.

Není tady nakonec všechno trochu jinak, než se na první pohled zdá? Kdo koho vlastně pozval a proč jsme dnes tady?

A hodiny zatím neustále odpočítávají čas.
Nám všem.

Ilona Smejkalová

ROZHOVOR S AUTOREM

Když jsme Emila Hakla oslovili s nápadem, abychom společně vyvíjeli hru, považoval naši nabídku za recesi. Lehký údiv nad způsoby divadelního psaní ho pak provázel po celou dobu našich schůzek a zkoušek... Ostatně vyhnout se této vzpomínce nešlo ani v rozhovoru, který vznikl tři týdny před premiérou.

V případě naší inscenace šlo o vaši první zkušenost s tvorbou profesionální divadelní inscenace. Vy jste ale psal divadelní texty celá osmdesátá léta. Proč jste s tím nakonec přestal?

Ó, to byly všelijaké amatérské divadelní formace, víc jsme zkoušeli, než hráli. Přestal jsem, protože mi je bližší tiché psaní – tam jsem na svém hřišti a nemusím koukat, odkud letí balón, poněvadž jsem tam jenom já a ten balón.

Návštěva je jen jednou z povídek sbírky *Hovězí kostky*. Každá povídka je datována, vytvářejí průřez životem hrdiny, který se ale lety příliš nemění. Zajímavé a hezké ženy mu odcházejí, nebo je rovnou přenechává kamarádům. Výrazné ambice nemá, dobré místo si nedokáže ani nechce udržet...

Datace je iluze, napsáno to bylo víceméně v jednom tahu. Výrazné ambice – hlavnímu hrdinovi už řeklo dost lidí, že mu chybí, čili mu asi chybí. To bychom spolu koneckonců nemluvili, hrdina by byl majitel nemovitostí, plaval by v bazénu, chlatal padesátiletý rum a basta.

Takže ptát se na míru autobiografičnosti je asi zbytečné, že?

Ta je vědomě či nevědomě totální, nikoho jiného než sebe nikdo nemá.

Jakou roli tedy hrají v jednotlivých povídkách vzpomínky?

Hrají absolutní roli, a to si hlavní hrdina ještě může gratulovat, že si vůbec něco pamatuje.

Každý z oněch čtyř mužů je osudově poznamenán tím, že v pravou chvíli neřekl, co říct měl. Ve vztahu k rodičům, partnerce. Ale vaši obvyklí hrdinové jsou často aktivními pozorovateli. Nežijí mimo společnost, na okraji. Mají nějaké vztahy, nikdy nejsou lhotejní. Možná trpí skepsí, ale když mají možnost začít konat, většinou to i udělají.

Buď to udělají, nebo si pak aspoň vyčítají, že to neudělali.

Pro Bombura, Matesa, Lexu či Páťu–Páťu tohle neplatí?

Oni jsou trochu magoři, jinak by k sobě nenašli cestu. Skepsí trpí jako ostatní lidé, o kterých se nepíše. Povídka je ale vždycky zkratka, tahle byla navíc vědomý pokus o černou komedii.

I naše inscenace je trochu černá komedie, navíc založená na interakci s diváky; nikdy nevíte, co se stane.

Vydělali jste mě informací, že jde o inscenaci pro pohyblivé diváky. Už to stačí, aby člověk zvažoval, jestli do toho divadla vůbec půjde.

Hrdinové Návštěvy mají své reálné předobrazy. Jenže lidé, o nichž píšete, mohou často reagovat podrážděně. Není to zvláštní? Vždyť na sociálních sítích o sobě mnozí zveřejňují první poslední, od drobných intimít po naprostý výprodej soukromí.

Mají, ale už ta literární stylizace je odtrhla od jejich předobrazů. Jistě – když někdo typicky mluví a typicky se chová, je to i v tom textu. Jinak by se vůbec nedalo psát, a to prostě nese určité riziko. Ostatně velmi malé ve srovnání s faktem, že skoro každý veršotepec tajně sní o tom, jak jednou dostane skrz to svoje psaní do držky. Což bych nerad, už nejsem v kondici.

Jak reagujete vy, když se poznáte v knize někoho jiného?

Nevadí mi to. Je to jeho verze pohádky a já tam hraju jenom literární loutku. Nic osobního.

ROZHOVOR S REŽISÉREM

Čím je vám povídka Emila Hakla blízká?

Blízká je mi svým humorem, vyvěrajícím z velmi melancholických hlubin. Touhou po zastavení.

Proč jste se ji rozhodl inscenovat?

Mám jeho dílo rád, líbí se mi Haklova čeština. Oslovili jsme Emila Hakla ke spolupráci a ze společných setkání nakonec vyplynulo, že se budeme věnovat právě této povídce. Proces to byl dlouhý a myslím si, že nakonec i správný.

Bojíte se konce světa?

On ještě nenastal?

HERCI O SVÝCH POSTAVÁCH

Můj hrdina Mates je neurotický podivín, nepraktický, sobecký, k ženám necitlivý, pijan, prostě k zulíbání... Hakl píše tak, že je mi to prostředí důvěrně známé, postavy blízké, pocity odžité. Jistě je to dáno společnou lokalitou a generační blízkostí.

David Matásek

Bombur je autistický, hrabalovský hrdina a tato povídka vypráví o setkání čtyř kamarádů. Nutno říct, že Ondřej, David i Saša jsou mými skutečnými kamarády, takže jde zároveň o naše setkání na Nové scéně.

David Prachař

S Janem Benešem jsem se poprvé setkal na návštěvě u Ondry Pavelky, na první čtené zkoušce. Znal jsem nějaké jeho povídky, právě jsem se nořil do jeho příběhu o umělé ženě a začínal tušit, co se stane. Že totiž možnost přijít na návštěvu do světa magického realismu kumpánů z nonstopu, mezi postavy, které mi připomínají mé oblíbence z Hrabala, Bukowského, Čechova, bratrů Cohenů, hodně Carvera... Co víc – že stát se jednou z těch postav bude zážitek. A stalo se: Páťa-Páťa je ex-seladon, fotograf a depresivní skeptik, který – ač věkem nejmladší člen party – trpí zřejmě nejvíc fyzickou devastací. Ta je také do značné míry následkem víceméně veselého a intenzivního života v umění i mimo něj.

Saša Rašilov

EPILOG

SOUSED: Ale víš co? Někdy mě až vochromí touha to všechno zastavit, stopnout, zatáhnout za brzdu. Víš co! Jsem ve věku, kdy mi umíraj kamarádi. Co po nás zbude? Mně by stačilo zůstat tu. Tady na tom rohu. Stát a čumět! Nikam nejít! Nepokračovat, kurňa! Nezhebnout! Víš, co myslím? Taky to tak cejtíš?

MATES: Taky.

Kontakt pro média:

Kateřina Ondroušková, public relations Činohry a Laterny magiky

tel.: 224 901 236

mobil: 777 208 249

e-mail: k.ondrouskova@narodni-divadlo.cz

www.narodni-divadlo.cz

www.facebook.com/cinohrand

**Raiffeisen
BANK**

GENERÁLNÍ PARTNER

PARTNEŘI NÁRODNÍHO DIVADLA

PIETRO FILIPI

PARTNEŘI INSCENACÍ

Moser
since 1857

PARTNER PREMIÉROVÝCH VEČERŮ

MECENÁŠI NÁRODNÍHO DIVADLA

KOLOWRAT KRAKOWŠTÍ

Prof. Dr. Dadjá Altenburg-Kohl

GENERÁLNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER INSCENACÍ

mediální skupina **mafra**

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER

 Český rozhlas